

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-588-80-8-2.18>

ПЕДАГОГІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Москаленко О. А.

*кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри загальної фізики і математики
Полтавський національний педагогічний університет
імені В. Г. Короленка*

Черкаська Л. П.

*кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри загальної фізики і математики
Полтавський національний педагогічний університет
імені В. Г. Короленка*

Коваленко О. В.

*асистент кафедри загальної фізики і математики
Полтавський національний педагогічний університет
імені В. Г. Короленка
м. Полтава, Україна*

Навчання у закладі вищої освіти спрямовується на підготовку конкурентоспроможного фахівця, який відкритий до інновацій та швидко адаптується до мінливих умов сьогодення. Однак, інтенсивний розвиток інноваційних технологій, значне збільшення інформаційних потоків унеможливорює озброєння майбутнього спеціаліста усіма необхідними знаннями в стінах вишу. Акцент зміщується на формування особистості, яка здатна до самоосвіти й самовдосконалення.

У наших працях [1], [2], [3], [4] неодноразово зверталася увага на самостійну роботу в контексті підвищення фахового рівня майбутнього вчителя математики, формування вмінь самостійно й кваліфіковано працювати.

Ураховуючи епідеміологічну ситуацію, що складається в країні на сьогодні, заклади освіти змушені переходити на дистанційне навчання, де лівова частка відводиться самостійній роботі, яка з розряду важливої форми навчального процесу трансформується в його основу. Це потребує, з одного боку, переосмислення традиційного педагогічного інструментарію в контексті нових змінюваних реалій, з іншого – пошуку адекватних до викликів часу підходів (науково обґрунтованих і

практично підтверджених) та відповідного педагогічного забезпечення навчального процесу у ЗВО, зокрема в педагогічних вишах.

Беззаперечно, сучасні інформаційні технології стимулюють інтерес студентів до навчання, активізують їх розумову діяльність, підвищують ефективність і оптимізують процеси викладання і навчання; сприяють диференціації та індивідуалізації навчання студентів, збільшенню питомої ваги самостійної пізнавальної діяльності дослідницького характеру; сприяють постійному динамічному оновленню змісту, форм і методів навчання та виховання тощо. Однак, студенти, навчаючись дистанційно, потребують допомоги викладача не лише в процесі розв'язування задач підвищеної складності, виконання творчих завдань тощо, а й під час поточної роботи. Усе це обумовлює необхідність спеціально організованої діяльності з боку викладачів, спрямованої на реалізацію суб'єкт-суб'єктних відносин (студент-викладач) в умовах дистанційного навчання.

Тож зосередимо увагу на особливостях педагогічного забезпечення самостійної роботи студентів педагогічних ЗВО, розглянувши в цьому контексті технологічну складову системи навчання, що містить змістовий та процесуальний (діагностика, організація, корекція) блоки.

Серед основних принципів, які має брати за основу викладач під час організації самостійної роботи в умовах дистанційного навчання, виділяємо:

- індивідуалізацію (потреба в урахуванні: психологічних особливостей кожного студента, характеру його роботи самостійно для подальшої побудови індивідуальної траєкторії самостійного навчання, рівня сформованості мотиваційної бази для самоосвіти та здатності до самостійної навчально-пізнавальної діяльності тощо);

- інтерактивність (виникає необхідність організації взаємодії не лише з викладачем, а й зі студентами, що разом опановують дисципліну);

- ідентифікацію (необхідність підтвердження своєї особи на етапах контролю (наприклад, відеозв'язок)).

Закцентуємо увагу на узагальненій характеристиці педагогічного забезпечення самостійної роботи (мова йде про самостійну роботу студентів під опосередкованим керівництвом викладача [1]), яке використовувалося нами під час дистанційного вивчення фахово-орієнтованих дисциплін майбутніми вчителями математики залежно від виду навчального заняття.

Лекційне заняття:

- координаційна компонента (мета, «карта» заняття, інформаційні джерела);

– інформаційно-методична компонента (теоретичний матеріал (здебільшого, подається у вигляді структурних (опорних) схем), методичні вказівки та рекомендації тощо);

– контролювальна компонента (контрольні запитання з теорії, переважно, у тестовій формі).

Протягом вивчення лекційного матеріалу (в межах конкретно відведеного часу) студенти мають змогу ставити викладачу запитання в чаті й одержувати на них відповіді, консультації.

Практичне заняття:

– координаційна компонента (мета, «карта» заняття, вхідний контроль (здебільшого, у тестовій формі));

– інформаційно-методична компонента (практичні завдання (задачі), що передбачають такий рівневий перехід: дії за зразком → репродуктивна діяльність → продуктивна діяльність);

– контрольно-корекційна компонента (підсумковий контроль (по можливості в тестовій формі) із детальним аналізом допущених помилок з метою своєчасної корекції знань і вмій).

Як свідчить практика, під час організації самостійної роботи в умовах, що склалися, найбільша трудність полягає в її диференціації залежно від курсу, на якому викладається дисципліна (істотно відрізняється така її організація для першокурсників, студентів 2-3 курсів та студентів-випускників).

Нами окреслено лише загальний підхід до педагогічного забезпечення самостійної роботи студентів в умовах дистанційного навчання на лекційних і практичних заняттях, однак самостійна робота потребує розробки комплексного методичного забезпечення, а також системи поетапного контролю її результатів. У зв'язку з цим актуальним стає завдання щодо створення електронних посібників навчальних дисциплін, що значно вплине на підвищення якості професійної підготовки, надавши студенту більшої мобільності. Проте, не слід забувати, що для педагогічного закладу вищої освіти самостійна робота не може бути альтернативою аудиторного заняття. Адже лекція (практичне, лабораторне заняття тощо) – це, насамперед, непересічна особистість лектора, його наукова позиція, унікальні стосунки учителя й учня, власний педагогічний приклад викладача, а для студентів – можливість долучитися до його педагогічного досвіду та творчо використовувати педагогічні новації в своїй майбутній професійній діяльності.

Література:

1. Москаленко О.А., Москаленко Ю.Д., Коваленко О.В. Самостійна робота студентів у педагогічних ВНЗ як одна із ключових складових навчального процесу. *Проблеми математичної освіти (ПМО – 2015)*: матеріали міжнар. наук.-метод. конф. (Черкаси, 4-5 червня 2015 р.). Черкаси : видавець Чабаненко Ю., 2015. С. 154–155.

2. Москаленко О.А., Москаленко Ю.Д., Коваленко О.В. Самостійна робота як ключова складова навчального процесу у ВНЗ. *Розвиток інтелектуальних умінь і творчих здібностей учнів та студентів у процесі навчання дисциплін природничо-математичного циклу «ІТМ*плюс-2015»*: матеріали II міжнар. наук.-метод. конф. (Суми, 3-4 грудня 2015 р.). Ч. 2. Суми: ВВП Мрія, 2015. С. 83–84.

3. Москаленко О.А., Черкаська Л.П., Коваленко О.В. Деякі шляхи формування творчої особистості майбутнього вчителя математики. *Розвиток інтелектуальних умінь і творчих здібностей учнів та студентів у процесі навчання дисциплін природничо-математичного циклу «ІТМ*плюс-2011»*: матеріали всеукр. дистанційної наук.-метод. конф. з міжнародною участю (Суми, 11 лютого 2011 р.). Суми: СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2011. Том II. С. 60–62.

4. Москаленко О.А., Черкаська Л.П. Формування творчої особистості майбутнього вчителя математики через організацію його самоосвіти. *Самостійна робота студентів у структурі сучасної освіти*: матеріали регіон. наук.-практ. конф. (Полтава, 22 квітня 2004 р.). Полтава, 2005. С. 167–169.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-588-80-8-2.19>

**РЕАЛІЗАЦІЯ ЗАВДАНЬ ШКІЛЬНОЇ
ПРИРОДНИЧО-МАТЕМАТИЧНОЇ ОСВІТИ ЗАСОБАМИ
НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ (ОДЕСЬКА ОБЛАСТЬ)**

Папач О. І.

*кандидат педагогічних наук,
завідувачка кафедри методики викладання і змісту освіти
Комунальний заклад вищої освіти
«Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради»
м. Одеса, Україна*

Сучасний етап розвитку українського суспільства характеризується масштабним реформуванням шкільної освіти. З 1 вересня 2018 року в